

พระเจดีย์ประดิษฐาน
พระบรมสารีริกธาตุ
(พระธาตุลอย) องค์เดิม

พระเจดีย์ประดิษฐาน
พระบรมสารีริกธาตุ
(พระธาตุลอย) องค์ปัจจุบัน

พิมพ์ที่ : บริษัท เค.เจ. พริ้นติ้ง จำกัด
45/37 ตรอกสุรวงศ์ ถ.ประชาธิปก แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600
โทร. 02-466-1683, 02-890-1089 แฟ็กซ์ 02-466-3001
E-mail : kj__print@yahoo.com

พระบรมธาตุลอย พระเจ้าทันใจ

วัดชลประทานรังสรรค์
หมู่บ้านจัดสรร อ.สามเงา จ.ตาก

โทร.(055) 549534, 06-2133467

ภาพผอบประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ

คำบูชาพระธาตุลอย

- ตั้งนะโมฯ ๓ จบ -

วันทิตตะวา สิระสา ธาตุเกสา ฐะปันนัง
เจติยัง สัพพัง สัพพัฏฐาเน เทโพ เทพา
นาโค นาคา จตุตโถ โคหา ปาทัง
อะหัง วันทามิ สัพพะทา

ประวัติพระบรมธาตุลอย

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมไหว้ ซึ่งพระรัตนตรัย แก้ว ๓ ประการ
ด้วยหัวแห่งข้า ขอให้หายเสียซึ่งอันตรายต่าง ๆ ครั้นข้าไหว้แล้ว
จักขอกล่าวตำนาน พระบรมธาตุลอย - พระเจ้าทันใจ ต่อไป

พระบรมธาตุลอยตั้งอยู่ฝั่งซ้ายหรือตะวันออก ของลำน้ำปิง หมู่ที่ ๖ บ้านทุ่งจ๊ะ ตำบลบ้านนา อำเภอสามเงา จังหวัดตาก องค์เจดีย์ ก่อด้วยอิฐโบกปูนตอนขันหงายขึ้นไปหุ้มด้วยแผ่นทองจังโก ลงรักปิดทอง ยอดฉัตร องค์เจดีย์สูง ๓๕ ศอก ฐานกว้างด้านละ ๔ วา มีเวียงแก้ว (กำแพง) ล้อมรอบทั้ง ๔ ด้าน ด้านใต้และด้านตะวันออกมีวิหารด้านละ ๑ หลัง ด้านตะวันตกมีพระพุทธไสยาสน์ ๑ องค์ มีกำแพงล้อมรอบชั้นนอก ๔ ด้าน มีซุ้มประตูด้านใต้และด้านตะวันตก นอกกำแพงมีที่พัก ๓ หลัง

พระบรมธาตุลอยนี้ เป็นที่สักการะบูชาเคารพนับถือของพุทธศาสนิกชนมาแต่โบราณและถือเป็นประเพณีนมัสการพระบรมธาตุลอย ในวันเพ็ญเดือน ๖ เป็นประจำทุกปี มีทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ไปชุมนุมกันเป็นจำนวนมาก เริ่มตั้งแต่ ขึ้น ๑๔ ค่ำ ถึงแรม ๑ ค่ำ เดือน ๖ วัดพระบรมธาตุลอยนี้ ไม่มีพระสงฆ์อยู่ประจำแต่มีพระสงฆ์เจ้าอาวาส วัดหลวง วัดดอนแก้ว วัดท่าเดื่อ วัดศรีแท่น อุบาสกอุบาสิกา

ตำบลบ้านนาเป็นผู้ดูแลอุปัฏฐาก รักษาปฏิสังขรณ์ตลอดมา

มีทั้งสมณะและคฤหัสถ์ได้ พยายามค้นคว้าหาประวัติพระบรมธาตุลอย แต่ก็หาไม่ได้ จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่เล่าสืบกันมา พระบรมธาตุลอยนี้เป็น ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต่างก็บูชาสักการะกราบไหว้เคารพนับถือเป็นปูชนียวัตถุที่ศักดิ์สิทธิ์ ตั้งแต่บรรพบุรุษสืบต่อมากันมา ครั้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๒ หลวงพ่อครูบาแก้ว วัดทุ่งจี้ะได้ซ่อมฐานเจดีย์ที่ชำรุด รื้อด้านทิศตะวันออกเพื่อซ่อมใหม่ ได้อิฐมาก้อนหนึ่งมีอักษรล้านนา เขียนไว้ว่า **" เมื่อจุลศักราช ๑๐๘๐ ปางเมื่อพระกะโมลงมาปั้นดินจี่ (อิฐ) ก่อเจดีย์ วัดเกาะทรายงาม "** ตามจารึกนี้จึงได้รู้ว่าพระเจดีย์พระบรมธาตุลอยนี้ได้สร้างขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๒๖๒ เป็นเวลา ๒๘๐ ปีกว่าแล้ว

เมื่อปรากฏแจ้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ กรมชลประทานได้สร้างเขื่อนกั้นน้ำปิงที่ยันฮีใต้ ตำบลบ้านนา เพื่อใช้น้ำหมุนเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ที่ดินริมแม่น้ำปิงเหนือที่สร้างเขื่อนขึ้นไปจะถูกน้ำท่วมถึง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ องค์พระเจดีย์และวัดพระบรมธาตุลอยก็ถูกน้ำท่วมด้วย

เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๐๑ นายกฤษณ์ อินทโกศัย รองอธิบดีกรมศิลปากรกับนายช่างพร้อมด้วยนายอำเภอสามเงา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาสวัดทุกวัดในตำบลบ้านนา และราษฎร ตำบลบ้านนา ให้นายช่างเจาะองค์พระเจดีย์ตอนบน ได้โถโบราณใบหนึ่ง โตประมาณ ๑ กำครึ่ง สูงประมาณ ๑๒ นิ้ว ในโถมีผอบเงินโตเท่ากับผลทับทิมขนาดใหญ่ ในผอบเงินมีผอบแก้ว ในผอบแก้วมี พระบรมสารีริกธาตุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัณฐานเท่าเมล็ดพันธุ์ผักกาด ๒ องค์ สีดอกพิกุล ๑ องค์ จึงได้มอบให้แก่พระสงฆ์บ้านนา รักษาไว้ถึงเดือน มิถุนายน ๒๕๐๓ พระภิกษุสามเณร ตำบลบ้านนา ได้อพยพมาอยู่ที่บ้านจัดสรรที่

กรมชลประทานสร้างให้ในที่ดินจัดสรร พระบรมสารีริกธาตุ พระบรมธาตุลอยก็ถูกอัญเชิญมาประดิษฐาน ณ วัดชลประทานรังสรรค์ด้วย

ครั้นลุถึง พ.ศ. ๒๕๐๖ ท่านอภิชัย ขาวปี ซึ่งเป็นนักบุญแห่งล้านนาได้มาอำนวยการก่อสร้างพระเจดีย์ เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ณ วัดชลประทานรังสรรค์ ได้ลงมือวางอิฐเป็นปฐมฤกษ์เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๖ โดยฐานกว้างข้างละ ๔ วา สูง ๓๘ ศอก เดือน กรกฎาคม ๒๕๐๖ ได้ทำพิธีอาราธนา อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ ขึ้นประดิษฐานไว้ในองค์พระเจดีย์ พร้อมด้วยฉัตรของเดิมที่นำมาจากตำบลบ้านนาประดิษฐานไว้บนยอดเจดีย์ แล้วให้ นายช่างฉาบปูนองค์พระเจดีย์ จนเป็นที่เสร็จเรียบร้อย

การสร้างพระเจดีย์ครั้งนี้สิ้นอิฐ ๑,๓๒๘,๐๐๐ ก้อน รวมค่าใช้จ่าย ๖๕,๗๖๔ บาท กำลังทรัพย์ที่ได้มาก็อาศัยจากท่านพุทธศาสนิกชน หลายบ้านหลายเมืองหลายจังหวัด ช่วยกันบริจาค สมทบสร้างจนสำเร็จเรียบร้อย เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๐๗ จึงได้ให้นายช่างก่อสร้างพระพุทธรูปยืนในคูหาเจดีย์ทั้ง ๔ ด้าน ด้านละองค์ สิ้นค่าใช้จ่ายรวม ๑,๓๕๐ บาท

เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๐๕ จอมพลถนอม กิตติขจร นายก-รัฐมนตรีในสมัยนั้น (ขณะนั้นยศพลเอก) พร้อมด้วยพระสงฆ์เจ้าคณะชั้นผู้ใหญ่ ได้นำเอาพระพุทธปฏิมากร ศิลปเชียงแสนเนื้อทองสัมฤทธิ์ที่ได้นำจาก วัดท่าเดื่อ ตำบลบ้านนาลงไปไว้ที่กรุงเทพฯ นำกลับมาประดิษฐานเป็นพระประธานในพระอุโบสถ วัดชลประทานรังสรรค์ ให้นามว่า **" พระศรีวิเชตมุณี "** (แปลว่าพระประจำเมืองตาก) ทั้งนี้มีหลักฐานจากโบราณคดีว่าเมืองตากครั้งโบราณชื่อศณีวิเชตนครวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๗ พระอาจารย์สาย กิตติปาโล (เจ้าคุณวิจิตรพิพัฒโนดม ปัจจุบัน) ครั้งรักษาการเจ้าอาวาสวัดดอยคีรี อำเภอเมือง จังหวัดตาก พร้อมด้วย

คณะได้นำต้นโพธิ์ซึ่งนำมาจากประเทศศรีลังกา สืบสายพันธุ์จากต้นโพธิตรัสรู้ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ณ พุทธคยามาปลูกที่วัดชลประทาน-รังสรรค์ ๑ ต้น

ตามที่เรียกพระบรมธาตุลอยนั้นสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นด้วยองค์พระบรมสารีริกธาตุลอยน้ำได้นั่นเอง เพราะพระสงฆ์ผู้รักษา ได้เอาองค์พระบรมสารีริกธาตุลงแช่น้ำดูปรากฏว่าไม่จมลงคงลอยอยู่คงเป็นด้วยสาเหตุนี้

อนึ่งตามด้วยหนังสือจารึกที่ก้อนอิฐดังกล่าวมาแล้ว ว่าวัดเกาะ-ทรายงาม นั้นมีพื้นที่ลำน้ำปิงตรงหน้าวัดพระบรมธาตุลอยหาดทรายขาวยาวเหยียดเรียกว่าหาดทรายงาม เป็นพื้นที่ต่ำกว่าพื้นที่ฝั่งตะวันตกเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก พื้นที่ฝั่งตะวันตกจะถูกน้ำท่วม ส่วนบริเวณพื้นที่ตั้งพระบรมธาตุลอยนั้นน้ำไม่ท่วมทั้งที่พื้นที่ต่ำกว่า

ครั้นเวลาล่วงมาอีก ๒๘ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ท่านเจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสรรค์ พระครูคัมภีร์ธรรมสาร และดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอสามเงา พร้อมด้วยนายสมพร สาลี นายชม ต๊ะคำ นายล้วน สาลี นายน้อย วันเที่ยง และคณะกรรมการวัด ทายกทายิกา ชาวบ้านจัดสรรทั้ง ๒ หมู่บ้าน ได้ประชุมร่วมกันมีความเห็นว่าองค์พระเจดีย์ที่เป็นอยู่ปัจจุบันมีขนาดเล็กและรูปทรงศิลปะลักษณะไม่เป็นศิลปะแบบล้านนา ไม่สง่างามเหมือนองค์เดิม จึงเห็นสมควรสร้างองค์พระเจดีย์ขึ้นมาใหม่ โดยก่อสวมทับองค์ที่ตั้งอยู่เดิมที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าจึงได้เริ่มทำพิธีอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุลงมาประจุไว้ที่อันควร เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕ มีท่านครูบาชัยวงศาแห่งวัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เป็นประธานพร้อมกับวางอิฐก้อนแรกเป็นปฐมฤกษ์ในการก่อสร้างครั้งนี้ ได้จ้างช่างมาจากอำเภอสันกำแพง จังหวัด

อำเภอสามเงา พร้อมด้วยนายสมพร สาลี นายชม ต๊ะคำ นายล้วน สาลี นายน้อย วันเที่ยง และคณะกรรมการวัด ทายกทายิกา ชาวบ้านจัดสรรทั้ง ๒ หมู่บ้าน ได้ประชุมร่วมกันมีความเห็นว่าองค์พระเจดีย์ที่เป็นอยู่ปัจจุบันมีขนาดเล็กและรูปทรงศิลปะลักษณะไม่เป็นศิลปะแบบล้านนา ไม่สง่างามเหมือนองค์เดิม จึงเห็นสมควรสร้างองค์พระเจดีย์ขึ้นมาใหม่ โดยก่อสวมทับองค์ที่ตั้งอยู่เดิมที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าจึงได้เริ่มทำพิธีอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุลงมาประจุไว้ที่อันควร เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕ มีท่านครูบาชัยวงศาแห่งวัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เป็นประธานพร้อมกับวางอิฐก้อนแรกเป็นปฐมฤกษ์

ในการก่อสร้างครั้งนี้ ได้จ้างช่างมาจาก อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่โดยให้ใกล้เคียงกับพระเจดีย์องค์เก่ามากที่สุด ย่อทรงเหลี่ยมได้ ๑๒ และลูกหลานต่อจากขันหงาย ๒ ลูก ถึงฐานระฆังพร้อมทั้งทำยอดฉัตรขึ้นมาใหม่ทั้งหมด (ยอดฉัตรเก่าเล็กและชำรุด) เป็นฉัตร ๙ ชั้น ยอดฉัตรหุ้มด้วยทองคำหนัก ๓๙ บาท ฐานองค์พระเจดีย์กว้าง ๑๓ เมตร โดยรอบทั้ง ๔ ด้าน สูงถึงยอดฉัตร ๒๗.๕๐ เมตร สิ้นอิฐ ๑,๒๗๓,๔๐๐ ก้อน และได้หุ้มแผ่นทองจังโกแล้วได้ก่อสร้างกำแพงล้อมรอบองค์พระเจดีย์ทั้ง ๔ ด้าน ท่อนบนใส่เหล็กอัลลอยด์บนซุ้มประตูได้ขอพระราชทานอัญเชิญตราสัญลักษณ์ขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว-ภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงครองราชย์ครบ ๕๐ ปี มาประดิษฐานเพื่อเป็นสิริมงคล สิ้นเงินค่าก่อสร้าง ๔,๙๖๓,๗๖๙.๐๐ บาท

เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๓ (เดือน ๕ เหนือ ร.ศ. ๒๑๖ จ.ศ. ๑๓๕๙ ปีขาล) ได้ทำพิธีอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุขึ้นประดิษฐานบนองค์พระเจดีย์ โดยมีพระวิบูลสิทธิคุณ

เจ้าคณะจังหวัดตากเป็นประธาน พร้อมจัดงานสมโภชน์ ๕ วัน ๕ คืน พร้อมให้คงชื่อเดิมไว้ คือ พระบรมธาตุลอยที่เป็นที่รู้จัก และเคารพสักการะมาแต่โบราณ ทุกปีของวัดได้จัดงานนมัสการพระบรมธาตุลอย ๒ ครั้ง

๑. ครั้งแรกจัดในวันขึ้น ๑๐ ค่ำ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ เหนือ ๓ ใต้

๒. ครั้งที่ ๒ จัดงานนมัสการในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ ถึง วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เหนือ เดือน ๖ ใต้ (วันวิสาขบูชา)

คำบูชาพระเจ้าทันใจ

- ตั้งนะโม ๓ จบ -

ตะมะหัง ขิปปะจิตตะ พุทธัง เม อะภิปูชะยามิ
ตะมะหัง ขิปปะจิตตะ พุทธัง เม สิระสานะมามิ
ขิปปะจิตตะ พุทธานุภาเวนะ ชัยยะโสตถิ ภะวันตุ เม
ขิปปะจิตตะ พุทธานุภาเวนะ สะทาโสตถิ ภะวันตุ เม
ขิปปะจิตตะ พุทธานุภาเวนะ มะหาลาโภ ภะวันตุ เม
ขิปปะจิตตะ พุทธานุภาเวนะ มะหายะโส ภะวันตุ เม

ประวัติหลวงพ่อพระเจ้าทันใจ

หลวงพ่อ " **พระเจ้าทันใจ** " เป็นพระพุทธรูปเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองของชาวตำบลบ้านนา อำเภอสามเงา จังหวัดตากมาตั้งแต่ยังไม่สร้างเขื่อนภูมิพล เพราะเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ จึงเป็นที่เคารพสักการะกราบไหว้มาตั้งแต่บรรพบุรุษสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันนี้

หลวงพ่อพระเจ้าทันใจที่กล่าวนี้แปลกกว่าที่อื่นๆ เพราะมี ๓ องค์ด้วยกันหล่อด้วยทองลงหินปางมารวิชัย องค์ใหญ่หน้าตักกว้าง ๑๙ นิ้ว สูง ๓๒ นิ้ว ประดิษฐ์บนฐาน ๒ ชั้น ฐานชั้นล่างต่อตีน ๓ ขา สูงประมาณ ๔ นิ้ว องค์กลางหน้าตักกว้าง ๑๖ นิ้ว สูง ๓๑ นิ้ว ประดิษฐ์บนฐาน ๒ ชั้น องค์เล็ก หน้าตักกว้าง ๙ นิ้ว สูง ๒๐ นิ้วประดิษฐ์บนฐาน ๒ ชั้น ชั้นล่างต่อตีน ๓ ขา สูงประมาณ ๓ นิ้ว หลวงพ่อพระเจ้าทันใจทั้ง ๓ องค์ เป็นศิลปะเชียงแสนสิงห์สาม ซึ่งมีหลักฐานเชื่อถือได้ เพราะบ้านทุ่งจ๊ะสมัยนั้นเป็นอาณาจักรหนึ่งทางตอนใต้ของเมืองสร้อย ซึ่ง " **พญาอุตุม** " เป็นเจ้าเมือง บ้านทุ่งจ๊ะสมัยนั้นมีหมู่บ้าน ๒ ฟากฝั่งแม่น้ำปิง และชาวบ้านทุ่งจ๊ะทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง ชุมชนหนาแน่นกว่าชุมชนฟากแม่น้ำทิศ

ตะวันตกมีวัดต่างๆ ที่สร้างขึ้นสมัยนั้นคือ วัดเล้ม ตั้งอยู่ทางทิศใต้ ห้วยไคร้ ประมาณ ๑ กม. ส่วนวัดพระธาตุลอย เป็นวัดที่สำคัญ ตามคำบอกเล่าของผู้เฒ่าบอกสืบๆ กันมาว่าเจดีย์ได้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุขององค์สมเด็จ--พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่มาของหลวงพ่อพระเจ้าทันใจ เพราะวัดใดก็ตามถ้าพระเจดีย์ได้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุแล้ววัดนั้นต้องมีผู้สร้างพระเจ้าทันใจคู่วัดไว้ ๑ องค์ เช่น วัดพระธาตุดอยสุเทพ จ.เชียงใหม่ วัดพระธาตุหริภุญชัย จ.ลำพูน เป็นต้น นอกจากวัดพระธาตุลอยแล้ว ทางเหนือของห้วยไคร้ มีวัดอีกวัดหนึ่ง ซึ่งชาวบ้าน ทางเหนือ เรียกว่า **" วัดวังบ่ตาล "** (วัดวังตาล) เฉพาะวัดวังบ่ตาลนี้ ห่างจากลำห้วยไคร้ ประมาณ ๖๐ เมตร มีซากปรักหักพังของพระวิหาร พระเจดีย์ และเป็นวัดที่มีพระสงฆ์อยู่อาศัยประจำ ต่างกับวัดพระธาตุลอยจะไม่มีพระสงฆ์อยู่ประจำและวัดวังบ่ตาลนี้ มีซุ้มอยู่ด้านหน้าใกล้ลำน้ำปิง ๑ ซุ้ม (ชาวบ้าน--เรียกว่าโขง) และที่โขงนี่เอง เมื่อชาวเมืองสร้อยและชาวหมู่บ้านอื่นๆ ถูกต้อนไปอยู่ จ.ราชบุรี และ จ.ชัยนาท เพราะเกิดสงครามระหว่างไทยกับพม่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๑๖ ก่อนจะถูกต้อนลงมาชาวบ้านจึงเก็บสมบัติมีค่าซ่อนไว้ตามที่ต่างๆ เมื่อสงครามสงบ ผู้ที่อยู่ทางราชบุรี ชัยนาท จึงนำลายแทงปริศนาขุมทรัพย์มาค้นหาสมบัติ เช่น **" จิกอยู่เหนือ เกลืออยู่ใต้ คิดไม่ได้ เลือดจะออกปากและเมื่อเจ้าอยู่คอกควาย เมื่อขวายอยู่ข้างรั้ว "** เป็นต้น เมื่อต้อนผู้คนไปจึงทำให้เมืองสร้อย และอาณาจักรเป็นเมืองร้างตั้งแต่นั้นมาและชาวบ้านจำนวนหนึ่งหลบหนีเข้าป่า เมื่อบ้านเมืองสงบแล้ว จึงออกมาทำมาหากินตามเดิม ที่ไปอยู่ราชบุรี บางส่วนก็กลับมาร่วมกันสร้างบ้านแปลงเมือง เป็นหมู่บ้าน บ้านวัดหลวง บ้านท่าเดื่อ บ้านท่าพิมาน บ้านทุ่งจ๊ะ รวมทั้งวัดก็เจริญขึ้นอีกครั้งหนึ่ง การต้อนผู้คนไปอยู่ราชบุรีนั้น คิดว่าหลวงพ่อพระเจ้าทันใจ มิได้นำไปด้วยแต่ได้นำไปไว้ที่ซุ้ม (โขง)

วัดวังตาล ดังกล่าวแล้ว โดยชาวบ้านทุ่งจ๊ะเป็นผู้ดูแลรักษา เมื่อมีงานขึ้นธาตุคือวันเพ็ญ เดือน ๘เหนือ (เดือน ๖ ใต้) เป็นวันวิสาขบูชาชาวบ้านก็จะอาราธนาหลวงพ่อพระเจ้าทันใจทั้ง ๓ องค์ ไปร่วมพิธีขึ้นธาตุด้วยทุกครั้ง เมื่อเสร็จงานก็นำกลับไปประดิษฐานไว้ที่ซุ้มโขงตามเดิม เฉพาะทางฝั่งตะวันออกขณะนั้นไม่มีบ้านเรือนราษฎรอาศัยอยู่เลย

ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๖๙ ขุนจรูญ เป็นหัวหน้านำตำรวจไปตรวจท้องที่ตำบลบ้านนาจนถึงสบตื๋นก็กลับ พอมาถึงเกาะหน้าวัดพระธาตุลอย ได้ออกคำสั่งให้ตำรวจที่ไปด้วยกัน หามหลวงพ่อพระเจ้าทันใจลงเรือล่องไปที่ระแหง จ.ตาก ฝ่ายชาวบ้านทุ่งจ๊ะ ผู้ดูแล หลวงพ่อพระเจ้าทันใจรู้ว่าหายไปจึงแจ้ง ให้ตุ๊เจ้าต๋ำ (หลวงพ่อ) เจ้าอาวาสวัดท่าเดื่อทราบ ตุ๊เจ้าต๋ำซึ่งเป็นผู้มีคนรู้จักมาก จึงทำหนังสือร่อนไปบอกข่าวว่าหลวงพ่อพระเจ้าทันใจหาย ขอให้สืบดูว่าใครจะนำไปขาย เมื่อขุนจรูญนำพระเจ้าทันใจไปถึงระแหง ก็ไปเที่ยวขายปรากฏว่าไม่มีใครรับไว้ เพราะกลัวว่าเป็นผู้รับซื้อของโจร เมื่อไม่มีผู้ซื้อขุนจรูญกลัวเรื่องจะอื้อฉาวและมีความผิดจึงนำหลวงพ่อ--พระเจ้าทันใจ ย้อนขึ้นมาตำบลบ้านนาเพื่อจะส่งคืน โดยติดต่อตุ๊เจ้าต๋ำเจ้าอาวาสวัดท่าเดื่อซึ่งขุนจรูญกับพวกจอดเรือพักแรม ณ ท้ายเกาะขี้เหล็ก (เกาะดอกเหล็ก) ปรากฏว่าพอกลางคืนประมาณสัก ๑ ทุ่มเศษอยู่ดีๆ ขุนจรูญก็มีอาการชักดิ้นชักงอถึงแก่ความตายปรากฏว่ามีรอยเขียวช้ำที่คอ

เมื่อหัวหน้าผู้ลักหลวงพ่อพระเจ้าทันใจตาย จึงเป็นที่โจษจันของชาวบ้านว่าถูกสิ่งศักดิ์สิทธิ์หักคอบ้าง ถูกเทวดาผู้รักษาหลวงพ่อพระเจ้า--ทันใจลงโทษบ้างและถูกพระเสื้อวัดหักคอตายบ้างเป็นที่เล่าลือกล่าวขานกัน เมื่อขุนจรูญตายแล้ว ตุ๊เจ้าต๋ำจึงนิมนต์หลวงพ่อพระเจ้าทันใจไปส่งไว้ที่ซุ้ม (โขง) วัดวังบ่ตาลตามเดิมต่อมาภายหลังและคิดว่าถ้าเอาหลวงพ่อ--พระเจ้าทันใจไว้ที่ซุ้ม (โขง) เดิมไม่ปลอดภัยแน่จะต้องมีคนมาลักเอาไปอีก

จึงได้อาราธนาหลวงพ่อพระเจ้าทันใจทั้ง ๓ องค์ ไปประดิษฐานที่วัดท่าเดื่อ โดยทำพิธีบอกกล่าวให้เทพาอารักษ์ถึงการเอาไว้ที่นี่ไม่ปลอดภัยให้ทราบ แล้วจึงอาราธนาหลวงพ่อพระเจ้าทันใจลงเรือแก้เชือกผูกเรือจะล่องไป วัดท่าเดื่อปรากฏว่าเรือไม่ยอมออกจากท่าคนถ่อเรือจะช่วยกันอย่างไรเรือก็ไม่ยอมขยับเขยื้อน เป็นที่อัศจรรย์ใจยิ่งนักเมื่อสำรวจหลวงพ่อพระเจ้า--ทันใจในเรือก็รู้ว่านำมาเพียง ๒ องค์ ยังขาดองค์เล็กหนึ่งจึงพากันจัดขันข้าวตอกดอกไม้ธูปเทียนไปขอขมาลาโทษ และขออาราธนาไปอยู่ที่วัดท่าเดื่อด้วยกัน เมื่อนำมาลงเรือ เรือก็เคลื่อนออกจากท่าอย่างดาย ตั้งแต่นั้นมา หลวงพ่อพระเจ้าทันใจ จึงอยู่ในความดูแลของตุ๊เจ้าต๋าและพระในวัดท่าเดื่อต่อไป พวกชาวบ้านทราบเรื่องที่ตุ๊เจ้าต๋าและคณะผู้ติดตามลืมอาราธนา หลวงพ่อพระเจ้าทันใจ องค์เล็กลงเรือทำให้เรือไม่ยอมขยับเขยื้อนออกจากท่าข่าวก็ลือกันไปทั่วถึงความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อพระเจ้าทันใจ ประจวบกับขุนจรูญผู้เป็นหัวหน้าลักขโมยหลวงพ่อพระเจ้าทันใจตาย คอเขียวคล้ำ เพราะถูกสิ่งศักดิ์สิทธิ์ลงโทษบวกเข้าอีกแรงหนึ่งทำให้ผู้คนใกล้ไกลเคารพนับถือกราบไหว้หลวงพ่อพระเจ้าทันใจด้วยศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์

อนึ่งเมื่อถึงวันเพ็ญเดือนแปด (เดือน ๖ ใต้) ตรงกับวันวิสาขบูชา จึงไปกัน ณ วัดพระธาตุลอย ชุมนุมชาวพุทธนับตั้งแต่บ้านเชียงทอง อ.เมือง จ.ตาก ขึ้นไป ตลอดลำน้ำปิงได้พากันจัดงานประเพณีโดยนมัสการพระบรมธาตุลอย และปิดทอง หลวงพ่อพระเจ้าทันใจ มีผู้คนไปร่วมงาน โดยมีทั้งเดินทางเท้าบางส่วนมากจะใช้เรือถ่อ ๓ คน ถ่อมาพักแรมค้างคืนที่เกาะทราย หน้าวัดพระธาตุลอย ตั้งเต้นท์ทำเพิงหมาแหงนเป็นจำนวนมากและยามเช้าก็มีชาวบ้านหุงข้าวปลาอาหารนำมาใส่บาตร ซึ่งประเพณีขึ้นพระธาตุดังกล่าวมาเป็นประเพณีที่ทำกันเป็นประจำทุกปี

พิธีขึ้นพระธาตุลอยแบ่งเป็น ๒ ตอนคือวันขึ้น ๑๔ ค่ำ ตอนบ่ายจะมีการก่อเจดีย์ทราย อาราธนาหลวงพ่อพระเจ้าทันใจ มาเป็นประธานพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ จบแล้วมีการอื่อเบิกเป็นการสวดสมโภชตามประเพณีชาวเหนือจุดดอกไม้ไฟ มีบั้งไฟพะเนียง (บอกไฟดอก) บอกไฟตะไล และโคมไฟ จุดถวายเป็นพุทธบูชาพระบรมสารีริกธาตุและหลวงพ่อพระเจ้าทันใจ

ตอนเช้ามีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารเช้าแด่พระสงฆ์ และชาวบ้านเสร็จจากรับประทานอาหารเช้าแล้ว จึงนำน้ำส้มป่อย ข้าวตอกดอกไม้ธูปเทียนไปบูชาหลวงพ่อพระเจ้าทันใจ จากนั้นจึงสรงน้ำพระธาตุลอยและหลวงพ่อพระเจ้าทันใจ และปิดทอง ทุกคนต่างมีใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสอิ่มเอิบเบิกบานโดยทั่วกันและบรรดาวัดต่างๆ ที่มาก็นำบั้งไฟ ขนาดน้ำหนัก ตั้งแต่ ๑ ปัน (๑ ปันเท่ากับ ๑ กก. กับ ๓ ขีด) จนถึงบั้งไฟหมื่นจุดถวายเป็นพุทธบูชาอีกเมื่อจุดบั้งไฟเสร็จแล้ว ต่างพากันล่องเรือกลับภูมิลำเนาของตนต่อไป

สำหรับหลวงพ่อพระเจ้าทันใจนี้ ถ้าปีใดเกิดความแห้งแล้งฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลชาวบ้านทุกหมู่บ้านจะพร้อมใจกันอาราธนาหลวงพ่อออกแห่โดยจัดเป็นขบวนธงนำหน้าขบวนหลวงพ่อพระเจ้าทันใจออกแห่ตามหมู่บ้านชาวบ้านต่างนำดอกไม้ ธูปเทียน บูชา หลวงพ่อพระเจ้าทันใจ แล้วนำข้าวตอกดอกไม้ข้าวสารโปรยใส่ขบวนแห่ สรงน้ำหลวงพ่อพระเจ้า--ทันใจและเล่นสาดน้ำกับผู้คนในขบวนแห่เปียกปอนทุกคนเป็นพิธีแห่ขอฝน ปรากฏว่าฝนจะตกลงมาทำให้ขบวนแห่และผู้ร่วมงานเปียกไปตามๆ กันและเมื่อฝนตกลงมาแล้ว ชาวบ้านจึงได้ทำนาตามฤดูกาลต่อไป

หลวงพ่อพระเจ้าทันใจ ประดิษฐานที่วัดท่าเดื่อนานประมาณ ๕๐ กว่าปี จึงอาราธนาไปประดิษฐานที่วัดท่าโป่งอีกประมาณ ๗ ปี เมื่อรัฐบาลสร้างเขื่อนภูมิพลพระสงฆ์และชาวบ้าน ก็อพยพลงมาอยู่ที่บ้านจัดสรร ซึ่งทาง

ราชการจัดสรรที่ดินและสร้างวัดชลประทานรังสรรค์ให้ และได้นำหลวงพ่อ--พระเจ้าทันใจมาประดิษฐานที่วัดชลประทานรังสรรค์ตั้งแต่ปี ๒๕๐๓ จนถึงปัจจุบัน ส่วนพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ได้มีการขุดเจาะเจดีย์องค์เดิมที่บ้านนา นำพระบรมสารีริกธาตุมาประดิษฐานในเจดีย์ วัดชลประทานรังสรรค์ ด้วยเช่นกันดังรายละเอียดมีในหนังสือตำนานพระธาตุลอยนั้นแล้ว

ประวัติตำบลบ้านนาเดิม

ที่ตั้ง ตำบลบ้านนา ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันตกของลำน้ำแม่ปิง ประชาชนปลูกบ้านเรือนเรียงรายจากใต้ห้วยขึ้นไปทางเหนือ ถึงหมู่บ้านโสมง (อ่านสะโหมง) ประมาณ ๘ ก.ม. และหมู่บ้านใต้ห้วยนี้อยู่ห่างจากกิ่งอำเภอสามเงา ขณะนั้นประมาณ ๖ ก.ม.

การปกครอง

ตำบลบ้านนาขึ้นกับกิ่งอำเภอสามเงา แบ่งการปกครองเป็น ๑๒ หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ ๑ บ้านใต้ห้วย

หมู่ที่ ๒ บ้านเหนือห้วย (คือห้วยนาขณะนั้น ซึ่งน้ำห้วยไหลมาจากพืดภูเขาถนนธงชัยไหลลงสู่แม่น้ำปิง) และบ้านสันมะขาม

หมู่ที่ ๓ บ้านโค้งวัดหลวง และประกอบด้วยบ้านสันดินแดงบ้านท่าหินโก๊ะ

หมู่ที่ ๔ บ้านท่าเดื่อ และหมู่บ้านเด่นบ้านยางหมู่ที่ ๕ บ้านท่าพิมาน และประกอบด้วยหมู่บ้านใต้ห้าง (คือที่ทำการสำนักงานของบริษัทป่าไม้บอร์เนียว) และบ้านท่าโป่ง

หมู่ที่ ๖ บ้านทุ่งจ๊ะใต้ และบ้านทุ่งจ๊ะเหนือ

หมู่ที่ ๗ บ้านโสมง (อ่านสะโหมง)

หมู่ที่ ๘ บ้านห้วย และบ้านใหม่

หมู่ที่ ๙ บ้านห้วยบง ที่ตั้งบ้านเรือนเรียงรายบนฝั่งลำห้วยนา ดังกล่าวแล้วในหมู่ที่ ๒

หมู่ที่ ๑๐ บ้านอูมวาบ

หมู่ที่ ๑๑ บ้านหินลาด เป็นหมู่บ้านชนกะเหรี่ยง

หมู่ที่ ๑๒ บ้านนาไฮ

พลเมืองในขณะนั้นมีประมาณ ๕,๐๐๐ คน

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
ทิศตะวันออก ติดกับพืดเขาบ้านหนองเชียงคา กิ่งอำเภอสามเงา
ทิศใต้ ติดพืดเขากั้นระหว่างกิ่งอำเภอสามเงากับตำบลบ้านนา
ทิศตะวันตก ติดกับพืดเขาแม่ระมาด จังหวัดตาก มีเนื้อที่ ประมาณ ๒๐๐ ตารางกิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนมากเป็นภูเขาล้อมรอบทั้ง ๔ ด้าน และพื้นที่ค่อยๆ ลาดลงมาทางแม่น้ำปิงคล้ายกันกระทะอันเป็นที่ตั้งของหมู่บ้าน ตำบลบ้านนา มีแม่น้ำปิงไหลผ่านตลอดปี บนภูเขาอุดมด้วยพืชพันธุ์ไม้นานาชนิด เช่น ไม้สัก ไม้ยม และไม้เต็ง ไม้รัง เป็นต้น

ภูมิอากาศ

เนื่องจากหมู่บ้านตั้งอยู่ระหว่างหุบเขา ฤดูร้อนอากาศร้อนอบอ้าวฤดูหนาวอากาศจะหนาวจัด ฤดูฝนอากาศเย็นสบาย ล้อมรอบด้วยภูเขาทั้ง ๔ ด้าน

อาชีพ

ส่วนมากชาวบ้านจะมีอาชีพหลักคือการทำนาปีละครั้ง ข้าวจึงไม่พอเพียงสำหรับบริโภคของคนในหมู่บ้าน ต้องซื้อมาจากที่อื่นทุกปี เมื่อหมดการทำนาแล้ว จะทำไร่ แต่ไม่มากนัก จะปลูกผักสวนครัว เช่น พริก ฟักทอง ฟักเขียว กะเพรา โหระพา แตงกวา ข้าวโพดปลูกบริโภคในครัวเรือนที่เหลือก็ขาย พืชเศรษฐกิจมีปลูกฝ้าย ระหุ่ง ถั่วเขียว งา เป็นต้น

สัตว์เลี้ยง

เลี้ยงสัตว์ มีวัว ควาย พอขายเป็นสินค้าได้บ้าง เลี้ยงไก่ และเลี้ยงหมูแทบทุกครัวเรือนบ้านละตัว ๒ ตัว สำหรับบริโภคในครัวเรือนและขายในหมู่บ้าน หน้าแล้งจะมีการหาปลา นำเรือถ่อทวนน้ำขึ้นไปทางเหนือระหว่างหุบเขาค้างแรมตาม เกาะแก่ง ได้ปลาจะทำปลาร้า ปลาย่าง ปลาเกลือ แต่พอกินในครัวเรือนถ้าเหลือก็ขาย นอกนั้นหาของป่า เช่น เป็นต้น และอาชีพรับจ้างต่างๆ

การคมนาคม มี ๒ ทาง คือ

ทางน้ำ ใช้เรือถ่อ ใช้แรงคนถ่อคนเดียว เรียกว่าเรือโกลนที่ขุดด้วยท่อนซุงต้นเดียวและเรือกาบ ซึ่งเป็นเรือทำใช้เฉพาะท้องถิ่น สำหรับนำไปหาปลา ข้ามฟากเป็นต้นเรือ ค้าขาย เป็นเรือที่โตกว่าเรือชนิดถ่อคนเดียว เรียกว่าเรือสะดอใช้แรงคนถ่อ ๒ คนและ ๓ คน เรียกว่า เรือ ๒ ถ่อและ ๓ ถ่อ นำสินค้าของหมู่บ้านไปขายในตัวจังหวัด แล้วนำสินค้าจากจังหวัดมาขายในหมู่บ้าน บางครั้งก็มีเรือของพ่อค้าจากหมู่บ้านอื่นนำสินค้ามาขายนานๆ ครั้ง และนำเรือบรรทุกสินค้าไปขายที่จังหวัดเชียงใหม่ และนำแพบรรทุกสินค้าจากเชียงใหม่มาขายในหมู่บ้านก็มีก่อนจะมีการอพยพลงมาอยู่ในที่ปัจจุบันนี้ มีเรือยนต์จากจังหวัดนครสวรรค์ มาแล่นรับจ้างส่งคนโดยสารอยู่ ๕-๖ ปี

ทางบก ส่วนมากจะเดินเท้า ไปติดต่อหรือหาบของไปขายที่อื่นมีใช้ม้าเป็นพาหนะบ้างเป็นบางครั้ง นอกจากนี้จะมีวัวต่างบรรทุกสินค้า เช่น ข้าวสาร ชัน พลู มาขาย แล้วบรรทุกสินค้ามีเกลือ เมี่ยง ปลาทู กะปิ น้ำปลา สบู่ กระเทียม เสื้อผ้าบ้างกลับไป นานๆครั้งจะมีชนกะเหรี่ยง นำสินค้าบรรทุก หลังช้าง มาขาย เช่น พลู ชัน แล้วนำเอา เกลือ เมี่ยง ปลาทู ข้าวสาร น้ำมันก๊าด บรรทุกกลับไป

ศาสนา นับถือศาสนาพุทธมาตั้งแต่ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด ประชาชนมีใจบุญสุนทาน ทุกหมู่บ้านจะสร้างวัดและมีพระสงฆ์อยู่ประจำ

๑. วัดศรีแท่น เป็นวัดที่ประจำที่ชาวบ้านใต้ห้วย บ้านเหนือห้วยและบ้านสันมะขาม เป็นศรัทธา

๒. วัดดอนแก้ว ชาวบ้านโค้งวัดหลวง บ้านสันดินแดงบ้านท่าหินโก๊ะ เป็นศรัทธา

๓. วัดหลวง ชาวบ้านที่เป็นศรัทธาวัดหลวง มีบ้านโค้งวัดหลวง บ้านท่า-
-หินโก๊ะและบ้านสันดินแดง เป็นศรัทธา
๔. วัดท่าเดื่อ ศรัทธาบ้านท่าเดื่อ และเด่นบ้านยาง เป็นศรัทธา
๕. วัดท่าโป่ง มีชาวบ้านใต้ห้าง บ้านท่าพิมาน และบ้านท่าโป่ง ไปทำบุญ
และ เป็นศรัทธา
๖. วัดบ้านห้วย ชาวบ้านบ้านห้วย บ้านสันกลาง เป็นศรัทธา
๗. วัดอูมวาบ ชาวบ้านอูมวาบ เป็นศรัทธา
๘. วัดพระธาตุลอย เป็นวัดเดียวที่ไม่มีพระสงฆ์อยู่ประจำ แต่มีพระสงฆ์ทุกวัดในตำบลบ้านนาไปร่วมกันในวันสำคัญเท่านั้นคือวันขึ้นพระธาตุลอยตรงกับวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ใต้ เดือน ๘ เหนือ เป็นวันวิสาขบูชาไปนอนค้างคืน ๑ คืน นอกจากนี้มีวันทานก๋วยสลากภัตรตรงกับวันออกพรรษาแรม ๘ ค่ำของทุกปี เมื่อฉันภัตตาหารเพลและรับเครื่องไทยทานแล้วเดินทางกลับโดยไม่ค้างคืนวันจุดประทีปเมื่อพระสงฆ์ฉันภัตตาหารเพลที่วัดเสร็จแล้ว จึงเดินทางโดยทางเรือพร้อมกับศรัทธาญาติโยม ไปถึงวัดพระธาตุลอยก็ช่วยกันปัดกวาดบริเวณวัดจนสะอาด เวลา ๑๘.๐๐ น. ก็ทำพิธีจุดประทีปโคมไฟถวายบูชาพระบรมสารีริกธาตุ พระพุทธ พระธรรมพระสงฆ์ แล้วล่องเรือเดินทางกลับ ขณะล่องเรือมาตามน้ำก็จุดประทีปสายบูชา พระแม่คงคาและบูชาพระพุทธบาท ณ ริมแม่น้ำนัมมะทา ซึ่งตรงกับวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๒ ใต้เดือนยี่เหนือ ของทุกปีและก่อนจะถึงหน้าแล้งก็มีการนัดให้พระสงฆ์ทุกวัดไปช่วยกันปัดกวาดภายในบริเวณวัดให้สะอาดและถางหญ้ารอบ ๆ ภายนอกกำแพงวัดและตัดต้นไม้เพื่อป้องกันไฟป่าในหน้าแล้ง ถ้าเจ้าอาวาสไม่ไปต้องให้พระลูกวัดไปแทน

การศึกษา มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม ๒ แห่งคือวัดหลวงและวัดท่าโป่งโรงเรียนในตำบลบ้านนามีโรงเรียนทั้งหมด ๖ โรงเรียน สอนระดับประถมศึกษาปีที่ ๑-๔

๑. โรงเรียนผดุงวิทย์ รับนักเรียนจากบ้านใต้ห้วย เหนือห้วย บ้านสัน มะขาม บ้านโค้งวัดหลวง บ้านสันดินแดง และบ้านท่าหินโก๊ะบางส่วน
๒. โรงเรียนราษฎร์บำรุง รับนักเรียนจากบ้านท่าหินโก๊ะบางส่วน บ้านท่าเดื่อ บ้านเด่นบ้านยาง บ้านท่าพิมาน
๓. โรงเรียนบ้านท่าโป่ง รับนักเรียนจากบ้านทุ่งจ๊ะใต้ บ้านทุ่งจ๊ะเหมือนและบ้านท่าโป่ง
๔. โรงเรียนบ้านห้วย รับนักเรียนจากบ้านห้วย หมู่ที่ ๘
๕. โรงเรียนบ้านโสมง รับนักเรียนจากบ้านโสมง (อ่านสะโหมง) หมู่ที่ ๗
๖. โรงเรียนบ้านอูมวาบ รับนักเรียนจากบ้านอูมวาบหมู่ที่ ๑๐

การอพยพเมื่อปลายปี ๒๕๐๓

การอพยพแบ่งเป็น ๔ กลุ่ม

๑. กลุ่มที่ ๑ ส่วนมากอพยพไปบ้านจัดสรร คือที่อยู่ปัจจุบัน ประมาณ ๔๐๐ หลังคาเรือน

๒. กลุ่มที่ ๒ ไม่ยอมย้ายไปไหน เพียงอพยพหนีน้ำท่วมไปอยู่ที่สูง ปัจจุบัน ได้แก่หมู่บ้านผาลาด บ้านวังคำ บ้านห้วยริน บ้านสันป่าป๋วย บ้านดงสะเลียม

๓. กลุ่มที่ ๓ อพยพไปอยู่จังหวัดเชียงราย หลังค่ายเม็งรายมหาราช บ้านต้นงิ้ว ประมาณ ๒๐ หลังคาเรือน

๔. กลุ่มที่ ๔ อพยพไปอยู่บ้านโป่งน้ำร้อน จังหวัดกำแพงเพชร ประมาณ ๓๕ หลังคาเรือน

** ปัจจุบันตำบลบ้านนาเดิมจมอยู่ใต้น้ำเหนือเขื่อนภูมิพล และจะจมนิ่งอยู่ชั่วกัลปาวสาน **

เกาะดอกเหล็ก

เป็นเกาะประวัติศาสตร์อยู่ตำบลบ้านนา ตามพงศาวดาร กรุงธนบุรี กล่าวว่าเมื่อ พ.ศ.๒๓๑๖ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนฯ เสด็จยกทัพขึ้นไปตีเชียงใหม่ ครั้งที่ ๒ ถึงเดือนตุลาคม ๒๓๑๗ กองทัพก็ถึงเมืองตาก พระองค์ทรงทราบว่าขณะที่กองทัพของอะแซหวุ่นกี้ยกไปปราบมอญพวกมอญสู้ไม่ได้ก็หนีมาพึ่งเมืองไทยมาทางด่านพระเจดีย์สามองค์บ้าง ลงมาทางด่านเมืองตากบ้าง เฉพาะเมืองตากพวกมอญจะแยกไปทางบ้านแม่ระมาดพวกหนึ่ง และตรงไปทางบ้านอูมวาบทางหนึ่ง กองทัพพม่าก็ติดตามพวกมอญไปอย่างไม่ลดละ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนฯ จึงโปรดให้กองทัพน้อย ยกทัพไปขัดตาทัพพม่าที่เมืองตาก แยกไปขัดตาทัพที่ตำบลบ้านนาเกาะดอกเหล็ก แล้วกองทัพหลวงของพระองค์ก็เร่งขึ้นไปเชียงใหม่

กองทัพพม่ายกมาทางแม่ระมาด มุ่งไปทางบ้านอูมวาบ ทราบข่าวว่ากองทัพไทย ยกขึ้นไปตั้งรับที่เกาะดอกเหล็กทางบ้านนา ทัพพม่ากลัวจะเสียทีแก่ทัพไทยพม่าจึงถอยทัพกลับไป

ตำบลบ้านนา เป็นตำบลประวัติศาสตร์ โดยผู้เฒ่าผู้แก่ผู้สูงอายุเล่าให้ฟังว่าเมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่ข้าศึกแล้ว เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ ต่อจากนั้นมากองทัพโจรพม่ายกมาเป็นพวกๆ เข้ามาปล้นเอาข้าวของสมบัติของราษฎรชนบทใกล้ชายแดนพม่าอยู่ทุกๆ ปี ถ้าบ้านใดไม่ขัดขวางก็ขนเอาทรัพย์สมบัติไปตามความพอใจ ถ้าบ้านใดขัดขืนก็จะถูกทำลาย เอาไฟเผาบ้านเรือนฆ่าผู้คนและกวาดต้อนเอาไปเป็นเชลย

ราษฎรชนบทแถบนี้เห็นภัยพม่า จึงได้เก็บวัตถุมีค่า เช่น พระพุทธรูป เป็นต้น นำไปซุกซ่อนไว้ตามถ้ำ เพื่อให้ปลอดภัย นอกจากนี้ก็มีหีบ ตู้ หนังสือพระธรรมที่บูรพาจารย์ได้จารหรือเขียนใส่ใบลานเก็บไว้ในถ้ำเช่นเดียวกัน

ชาวชนบท ถึงฤดูแล้งก็คอยหลบหลีกกองโจรพม่าอยู่ทุกปี (ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๑๑-๒๓๖๐) ที่ตำบลบ้านนามีราษฎรอาศัยอยู่ประมาณ ๖๐ ครัวเรือน มีนายอินทร์ ต๊ะทิพย์ กับนายหมื่นสี เป็นหัวหน้าราษฎรต่อมา พ.ศ. ๒๓๖๐ ได้มีกองโจรพม่าพวกหนึ่งประมาณ ๓๐ กว่าคน เข้าไปพักอยู่ที่ศาลาวัดหลวงบ้านนาแล้วเรียกนายอินทร์ ต๊ะทิพย์ กับนายหมื่นสี พร้อมลูกบ้านอีก ๒-๓ คน บังคับว่าจะไม่ทำลายบ้านนี้ แต่ต้องส่งเงินให้ ๑๖๐ บาท ข้าวสาร ๓๐ ถัง หมูใหญ่ ๒ ตัวไก่ ๕๐ ตัว ไข่ ๓๐๐ ฟอง บุหรี่ ๕๐๐ มวน เหล้า ๒๐ ไห หญิงสาวอีก ๑๒ คน ฯลฯ ถ้าไม่นำสิ่งของเหล่านี้มาให้ จะทำลายบ้านเรือน และจับไปเป็นเชลย ข้างฝ่ายนายอินทร์ ต๊ะทิพย์ จำยอมและให้คนหาของเหล่านั้นมา และจัดข้าวปลาอาหารพร้อมเครื่องดื่ม ของมึนเมา และหญิงสาวเพื่อบำรุงบำเรอทหารพม่าให้ตายใจ

จากนั้น นายอินทร์ ต๊ะทิพย์ และพรรคพวกที่เข้มแข็งประมาณ ๔๐ คนเศษ ได้นัดหมายเตรียมอาวุธไว้พร้อม เมื่อเห็นพม่าเผลอตัวเช่นนั้นจึงพากันจู่โจมเข้าฟันแทงพม่า จนล้มตายไปหลายคน ที่เหลือก็แตกหนีไปทางตาดมะค่า ซึ่งห่างจากจุดที่เกิดเหตุประมาณ ๔ ก.ม. พวกนายอินทร์ ต๊ะทิพย์ ตามไปทันก็เข้าปิดล้อมฟันแทงพม่าตายไปอีกหลายคน ที่เหลือตายก็หนีไปอีกพวกนายอินทร์ ต๊ะทิพย์ ไล่ตามไปจนถึงห้วยแห่งหนึ่งจึงกลับ ต่อมาห้วยนั้นจึงชื่อว่า **" ห้วยละเมง "** จนบัดนี้

ประวัติวัดชลประทานรังสรรค์

วัดชลประทานรังสรรค์ เป็นวัดที่กรมชลประทานเป็นผู้สร้าง ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลสามเงา อำเภอสามเงา จังหวัดตาก ห่างจากเขื่อนภูมิพลประมาณ ๕ กิโลเมตรเหตุที่กรมชลประทานเป็นผู้สร้างวัดชลประทานรังสรรค์นี้เนื่องด้วยปี พ.ศ. ๒๕๐๑ รัฐบาลเริ่มดำเนินการก่อสร้างเขื่อนยันฮี (เขื่อนภูมิพลปัจจุบัน) เพื่อเก็บกักน้ำไว้เป็นพลังผลิตกระแสไฟฟ้า

ตัวเขื่อนที่สร้างตั้งอยู่ระหว่างดอยแก้วกั้นลำน้ำแม่ปิงกับดอยทัพห่างจากหมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านนามาประมาณ ๓ กิโลเมตร เมื่อสร้างตัวเขื่อนเสร็จแล้วเริ่มเก็บกักน้ำ น้ำก็จะท่วมที่ดินที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของราษฎรในตำบลบ้านนาและท่วมถึงอำเภอฮอดจังหวัดเชียงใหม่ด้วย

ด้วยเหตุนี้ทางรัฐบาลจึงได้มอบหมายให้กรมชลประทานเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ จัดสรรที่ดินที่อยู่อาศัยและที่ทำกินให้ราษฎรในตำบลบ้านนาที่ถูกน้ำท่วม (ที่จะอพยพมา) เป็นการชดใช้ทดแทนที่ดินที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของราษฎร

เมื่อกรมชลประทานจัดสรรที่ดินพร้อมแล้ว จึงให้ราษฎรที่อยู่เหนือเขื่อนอพยพลงมาเข้าอยู่อาศัยในที่ที่กรมชลประทานจัดสรรไว้ให้ตั้งแต่ ปี ๒๕๐๓ เป็นต้นมาจนถึงปี ๒๕๐๔ การอพยพราษฎรที่อยู่เหนือเขื่อนมาอยู่ที่จัดให้จึงเป็นที่เรียบร้อย

เฉพาะวัดชลประทานรังสรรค์ กรมชลประทานเป็นผู้ออกแบบแปลนการก่อสร้าง เริ่มดำเนินการก่อสร้างเมื่อปี ๒๕๐๒ สร้างกุฏิสมภารด้วยไม้ใต้ถุนสูง ๑ หลังหลังคามุงกระเบื้อง กุฏิพระภิกษุและสามเณรสร้างด้วยไม้หลังคามุงกระเบื้อง ใต้ถุนสูงพื้นใต้ถุนลาดด้วยคอนกรีตจำนวน ๕ หลัง แต่ละหลังกั้นเป็นห้องๆ หลังละ ๕ ห้อง ศาลาการเปรียญ ๑ หลัง โบสถ์ ๑ หลัง เตาเผาศพแบบเตาคู่ ๑ หลัง ศาลาพิธีจำนวน ๒ หลังสร้างขึ้นในบริเวณพื้นที่ดิน ๒๐ ไร่ เศษ และสร้างกำแพงวัดด้านตะวันตก สูง ๒ เมตร ยาว ๑๕๓ เมตร ๑ ด้าน

ส่วนอีก ๓ ด้าน ล้อมด้วยลวดหนามทั้งหมด เมื่อสร้างกุฏิและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เสร็จแล้ว จึงได้นิมนต์พระภิกษุและสามเณรจากวัด ๘ วัด คือ วัดบ้านห้วย วัดศรีแท่น วัดดอนแก้ว วัดหลวง วัดท่าเดื่อ วัดท่าโป่ง วัดอูมวาบ และวัดพระธาตุลอย ทยอยอพยพลงมาพร้อมกับราษฎรเข้าพักอาศัยตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา และได้นำเอาศาสนวัตถุ เช่นพระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์ขนาดและปางต่างๆ หีบไม้ลวดลายทองที่บรรจุพระธรรมตู้ไม้ และสิ่งจำเป็นที่ต้องใช้ก็นำมาไว้รวมกัน ณ ที่ วัดชลประทานรังสรรค์ ด้วยและการอพยพพระภิกษุสามเณรมาอยู่วัดชลประทานรังสรรค์ที่กรมชลประทานสร้างให้ก็แล้วเสร็จเมื่อปี ๒๕๐๔

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระบรมสารีริกธาตุขององค์สมเด็จพระสัมมา--สัมพุทธเจ้าและพระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์ คือ หลวงพ่อพระเจ้าทันใจ จำนวน ๓ องค์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของหมู่บ้าน เป็นที่เคารพนับถือสักการะของชาวบ้านทั่วไป
ก็ได้อัญเชิญมาประดิษฐานไว้ ณ กุฏิวัดชลประทานรังสรรค์ด้วย

เมื่อพระภิกษุและสามเณรอพยพมาพำนักที่วัดชลประทานรังสรรค์เป็นที่เรียบร้อยแล้วทางคณะสงฆ์ได้แต่งตั้งพระภิกษุที่อาวุโสและมากพรรษา คือ ครูบาทิพย์ อินทปัญโญ เป็นเจ้าอาวาส

ปี ๒๕๐๕ สร้างพระพุทธรูปโบกปูนองค์ใหญ่เป็นพระประธาน ณ ศาลาการเปรียญและสร้างพระพุทธรูปอิฐโบกปูนองค์เล็ก ไว้ข้างซ้ายของพระหัตถ์พระประธานข้างละ ๑ องค์

ปี ๒๕๐๕ โบสถ์ได้รับวิสุงคสีมา เมื่อ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๐๕

ปี ๒๕๐๕ ฯพณฯ พลเอกถนอม กิตติขจร (ยศสมัยนั้น) นายก--รัฐมนตรีพร้อมคณะและพระเถระผู้ใหญ่ได้นำองค์พระปฏิมากรทองสัมฤทธิ์ทำพิธีขึ้นประดิษฐานเป็นพระประธานในพระอุโบสถ นาม **" พระศรีวิเชตุมณี "**

ปี ๒๕๐๖ เดือน มิถุนายน ๒๕๐๖ อภิชัย ขาวปี นักบุญแห่งล้านนา

ภาคเหนือได้มาอำนวยการก่อสร้างพระเจดีย์ ฐานล่างทรงสี่เหลี่ยมสูง ๑๑ ศอก ช่วงบนสร้างเป็นรูปทรงระฆัง รวมสูงทั้งหมด ๑๙ เมตร สร้างไว้ทางทิศใต้ของโบสถ์ ถึงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้ทำพิธีอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นประดิษฐาน ณ ตรงฐานระฆังคว่ำ องค์พระเจดีย์ทาสีขาวทั้งหมด

ปี ๒๕๐๗ สร้างกำแพงวัดด้วยอิฐโบกปูนช่วงล่างสูง ๑ เมตร รวม ๓ ด้าน ช่วงบนกำแพงสร้างด้วยเหล็กดัดจำนวน ๗๖ ช่องๆ ละ ๒.๕๐ เมตร และล้อมด้วยลวดหนามอีก ๙๗ ช่องๆ ละ ๒.๕๐ เมตร

ปี๒๕๐๗ สร้างศาลาบาตรติดกับข้างศาลาการเปรียญ ทางทิศตะวันออก ๑ หลัง

ปี ๒๕๐๘ สร้างหอสรงน้ำพระทางด้านเหนือของศาลาบาตร ๑ หลัง

ปี ๒๕๑๗ พระอธิการทิพย์ อินทปัญโญ เจ้าอาวาสมรณภาพ คณะสงฆ์แต่งตั้งพระสมพรอาสโภ เป็นเจ้าอาวาส

ปี ๒๕๒๐ พระอธิการพร เจ้าอาวาสวัดปทุมคีรี ตำบลหนองหลวง อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก พร้อมคณะได้นำกิ่งต้นโพธิ์ จากประเทศศรีลังกา (เป็นพันธุ์ที่สืบมาจากพุทธคยา ประเทศอินเดีย) มาปลูกทางด้านใต้ของศาลาพิธี

ปี ๒๕๒๒ เจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสรรค์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าคณะตำบลสามเงา

ปี ๒๕๒๔ เจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสรรค์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นพระอุปัชฌาย์

ปี ๒๕๒๖ ทำการเปลี่ยนเสาไม้ของกุฏิสมภารมาเป็นเสาคอนกรีตเสริมเหล็ก

ปี ๒๕๒๗ และก่ออิฐบล๊อกกั้นเป็นห้อง ทำประตู ทาสี และเอาเสาไม้กุฏิ ๑,๒,๓ ออกสร้างเป็นเสาคอนกรีตเสริมเหล็กแทนสร้างบันไดคอนกรีตแทนบันไดไม้และกั้นห้องชั้นล่างด้วยอิฐบล๊อกหลังละ ๔ ห้องทาสี

ปี ๒๕๒๘ เจ้าอาวาสได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าคณะอำเภอสามเงา

ปี ๒๕๒๙ เปลี่ยนเสาไม้กุฏิ ๔,๕ มาเป็นเสาคอนกรีตเสริมเหล็กสร้างบันได

ปี ๒๕๓๓ คอนกรีตเสริมเหล็กแทนเสาไม้ ๔ ขั้น ห้องเป็น ๔ ห้องด้วยอิฐบล๊อกทาสีส่วนกุฏิ ๕ ผนังก่อด้วยอิฐบล๊อกทำประตู ทาสี

ปี ๒๕๓๕ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๕ ได้เริ่มดำเนินการก่อสร้างฐานพระเจดีย์ช่วงล่างครอบพระเจดีย์องค์เดิมกว้าง ๑๓ เมตร ทรงสี่เหลี่ยมทั้งสี่ด้าน แล้วก่อสร้างย่อเหลี่ยมไม้สิบสองทำคิ้วโดยรอบ บนฐานย่อเหลี่ยมไม้สิบสองเป็นลูกหมากทรงกลมมีคิ้วขั้นไป ๓ ช่วง ถึงฐานทรงระฆังคว่ำ จากฐานทรงระฆังคว่ำเป็นฐานสี่เหลี่ยมย่อไม้สิบสอง ทำเป็นปลีสูงขึ้นไปรับฉัตรเป็นกรวยทรงกลม หุ้มด้วยทองคำและดวงแก้ว และต่อมาได้ทำการบุรอบองค์เจดีย์ด้วยทองจังโกตั้งแต่ย่อเหลี่ยมไม้สิบสองจนถึงฐานสี่เหลี่ยมย่อไม้สิบสองทาสีทองส่วนที่หุ้มทองจังโกทั้งหมด มีสายล่อฟ้า เจดีย์สูงจากฐานล่างสูงขึ้นไปถึงยอดปลีประมาณ ๒๙ เมตรสร้างกำแพงแก้วรอบองค์พระเจดีย์ทั้ง ๔ ด้าน ด้านละ ๑๗ เมตร บนฐานกำแพงแก้วสร้างด้วยรั้วอัลลอยด์จำนวน ๓๕ ช่อง สร้างบนยอดฉัตรไว้สี่มุมเช่นเดียวกัน รวมค่าก่อสร้างเจดีย์และสิ่งประกอบดังกล่าวสิ้นเงินทั้งสิ้น ๔,๓๘๒,๗๐๐ บาท (สี่ล้านสามแสนแปดหมื่นสองพันเจ็ดร้อยบาทถ้วน) วัดชลประทานรังสรรค์ มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมและเป็นสนามสอบธรรมสนามหลวง

ปี ๒๕๓๖ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง ของกรมศาสนากระทรวงศึกษาธิการ

ปี ๒๕๓๗ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นวัดพัฒนาดีเด่น ของกรมศาสนามาทุกปี

ปี ๒๕๔๒ สร้างซุ้มประตูกำแพงประตูเข้าวัดด้านเหนือ ประตูกว้าง ๖ เมตร สูง ๔.๓๐ เมตร ช่วงบนซุ้มบรรจุพระพุทธรูปด้านหน้า ๑ ซุ้ม ด้านใน ๑ ซุ้มซึ่งได้บรรจุพระพุทธรูปไว้ ลวดลายหน้านางทาสีและสีทองงดงาม

ปี ๒๕๔๒ สร้างกำแพงวัดด้านเหนือ สูง ๒ เมตร ฐานกำแพงกว้าง ๓๕ เซนติเมตรโดยทำบัวคว่ำ บัวหงาย มีทั้งหมด ๘๓ ช่อง กว้างช่องละ ๒.๕๐ เมตร และทำป้ายชื่อผู้บริจาคไว้ทุกช่อง

ปี ๒๕๔๓ พระครูคัมภีรธรรมสาร เจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสรรค์ถึงแก่มรณภาพ คณะสงฆ์จังหวัดตากแต่งตั้ง พระสุทิน ชุดิทินโนเป็นเจ้าอาวาส

ปี ๒๕๔๔ สร้างกำแพงวัดด้านตะวันออก สูงและกว้างเท่ากับกำแพงวัดด้านเหนือจำนวน ๕๙ ช่อง สร้างกำแพงวัดด้านใต้ สูงและกว้างมีบัวคว่ำบัวหงาย เหมือนด้านตะวันออกจำนวน ๔๗ ช่อง รวมเงินสร้างกำแพงวัดทุกช่องเป็นทั้งสิ้น ๒๒๙,๕๐๐บาท (สองแสนสองหมื่นเก้าพันห้าร้อยบาทถ้วน)

ปี ๒๕๔๔ สร้างพระวิหารพิพิธภัณฑ์หลวงพ่อพระเจ้าทันใจ กว้าง ๒๐ เมตร ยาว ๒๗ เมตร ขณะนี้กำลังดำเนินการก่อสร้าง

ปี ๒๕๔๗ มีพระสงฆ์จำพรรษาจำนวน ๙ รูป

ปี ๒๕๔๘ มีพระสงฆ์จำพรรษาจำนวน ๑๒ รูป

อ่าองค์บรมธาตุเจ้า　　" จอมอารย์ "
สูงเด่นแลตระการ　　เสียดฟ้า
เล่าขานแต่เบาราณ　　สืบต่อ กันนา
ธ สถิตเหนือชล้า　　อยู่ได้ไป่จม

ประนมหัตถ์ นมัสตั้ง　　เหนือเศียร
ทั้งต่างธูป บุปผาเทียน　　นอบไหว้
ธิษฐานจิตพินิจเพียร　　รำลึก เสมอเทอญ
เดช ธ ประสิทธิ์ให้　　ท่านนั้นสมประสงค์

อภิวาทพระเจ้า　　ทันใจ
สาธุชนปรารถน์ใด　　โปรดได้
น้อมจิต ธิษฐานใน　　สิ่งซึ่ง ประสงค์แล
บุญจักดลผลให้　　ท่านนั้นสมปรารถนา

